

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	21368 - Intervenció Psicològica en Trastorns Psicopatològics en la Infància
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	21368 - Intervenció Psicològica en Trastorns Psicopatològics en la Infància
Crèdits	1,2 de presencials (30 hores) 1,8 de no presencials (45 hores) 3 de totals (75 hores).
Grup	Grup 1, 2S (Campus Extens)
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Mateu Servera Barceló mateus@uib.es						Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria

Contextualització

La present assignatura forma part del mòdul d'Intervenció i Tractament Psicològic del Pla d'Estudis del Grau en Psicologia. El mòdul presenta les següents matèries obligatòries:

1. Tècniques d'intervenció Psicològica.
2. Intervenció psicosocial i psicoeducativa.
3. Intervenció psicològica en trastorns psicopatològics en adults.

L'assignatura que ens ocupa és optativa i intenta ser una introducció, necessàriament breu, a la intervenció sobre els principals trastorns del comportament infantil. Eric J. Mash (2006) a la introducció de la tercera edició del seu reconegut manual "*Treatment of Childhood Disorders*" explica que sobre un 20% d'infants i adolescents pateix algun tipus de trastorn mental al llarg del seu desenvolupament, i fins a un 50% dels trastorns dels adults tingueren un inici abans dels 14 anys. El mateix autor es fa ressó d'un informe de l'OMS de principis de segle que conclou que cap allà a l'any 2020 l'increment dels trastorns mentals a la infància i a l'adolescència serà del 50% comparat amb altres problemes de salut.

Pel que fa al cost d'aquest problema, el mateix Mash disposa de dades dels Estats Units que mostren que el percentatge d'infants que reben algun tipus d'assistència d'un servei de salut mental està entre el 6-12%, i això suposa un cost al voltant dels 12 bilions de dòlars. En tot cas, això és una estimació molt per davall la realitat perquè es calcula que tres quartes parts dels infants que necessitarien intervenció no l'estan rebent. A tot això hi hem d'afegir el cost social no tractar adequadament els problemes de comportament infantils: fracàs escolar, atur, problemes amb la justícia, tractaments crònics, etc. Per aquesta raó un informe de la OMS del 2005 (*Mental health policy and service guidance package: Child and adolescent mental health policies and plan*) feia la següent reflexió: tractar aquests problemes és costós, però no tractar-los encara ho és més, i és un luxe que la societat no es pot permetre.

Probablement la majoria de governs dels diferents estats no se senten massa al·ludits per aquesta recomanació atenent que hi ha múltiples serveis públics i privats d'atenció a la infància que passen per psicòlegs a les escoles, equips d'orientació, unitats de salut mental infantojuvenils, associacions, clíniques, etc. En la majoria de casos també hi ha un munt de professionals i pseudoprofessionals que des d'òptiques absolutament

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	21368 - Intervenció Psicològica en Trastorns Psicopatològics en la Infància
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

distintes tenen propostes per tractar qualsevol problema infantil: des d'una enuresi o un problema de son, fins a un problema d'agressivitat, d'ansietat o un trastorn per dèficit d'atenció. Per això el que recorda Mash a la seva introducció és que no només no ens podem permetre el luxe de no tractar els trastorns del comportament infantil, sinó que a més no ens podem permetre el luxe de no tractar-los amb els procediments adequats, és a dir, aquells basats en l'evidència científica.

Resulta impossible en 3 crèdits europeus (30 hores presencials) abordar tot el camp de la intervenció psicològica en trastorns del comportament infantil, fins i tot probablement seria impossible ni abordar-ne un d'ells de manera profunda. Per tant, no ens queda altre remei, en primer lloc, de fer una selecció d'aquells trastorns que combinen per una banda major prevalència i per altra banda major impacte en la vida del nen, la seva família, l'escola i el context social en general. I després, dins cada trastorn, seleccionar allò que és més crucial i definitiu per a la intervenció.

Requisits

No hi ha requisits essencials, però sí que n'hi ha de recomanables. A banda dels que s'especificaran en el camp específic, convé que l'estudiant tingui certs coneixements dels principis d'aprenentatge i de la psicologia evolutiva.

Recomanables

És recomanable que l'estudiant hagi cursat les tres assignatures obligatòries del mòdul del que forma part aquesta assignatura:

1. Tècniques d'intervenció psicològica.
2. Intervenció psicosocial i psicoeducativa
3. Intervenció psicològica en trastorns psicopatològics dels adults

Competències

Les competències genèriques i específiques que es detallen van precedides del codi en que foren definides en el pla d'estudis verificats del Grau en Psicologia. En el cas de les competències específiques s'han adaptat lleugerament al objectius de l'assignatura en qüestió.

Específiques

- * CE15. Saber aplicar coneixements, estratègies i mètodes sobre els trastorns del comportament infantil..
- * CE18. Saber elegir y utilitzar correctament les tècniques i planificar programes d'intervenció sobre els principals trastorns de comportament infantils..
- * CE23. Ser capaz de identificar diferències, problemes i necessitats en diferents contextos de l'àmbit infantil..

Genèriques

- * CT1. Capacitat d'anàlisi i síntesi..
- * CT4. Capacitat d'organització i planificació.
- * CT5. Capacitat de resolució de problemes..

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	21368 - Intervenció Psicològica en Trastorns Psicopatològics en la Infància
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Bàsiques

* Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

L'assignatura té dos blocs: "les bases de la intervenció", que es desenvoluparà en grup gran, i "els seminaris pràctics" que es desenvoluparan en grups mitjans. Una part majoritària dels seminaris pràctics va lligada als trastorns que s'aborden a les "bases de la intervenció", però també hi ha alguns seminaris que aborden directament la intervenció en trastorns psicopatològicament més fàcils de conceptualitzar com és el cas de l'enuresi o els tics.

Continguts temàtics

Bloc 1. Bases de la intervenció.

- Tema 1. Les característiques de la intervenció psicològica en la infància.
- Tema 2. Pors, fòbies específiques i trastorns d'ansietat.
- Tema 3. Problemes afectius i estats depressius.
- Tema 4. Trastorns per conductes negativistes desafiants.
- Tema 5. Trastorns per dèficit d'atenció i hiperactivitat (TDAH).

Bloc 2. Seminaris pràctics

- Tema 1. Les habilitats bàsiques del terapeuta de conducta infantil.
- Tema 2. Les tècniques d'exposició i els programes de control de l'ansietat.
- Tema 3. La terapia cognitiva i la interpersonal.
- Tema 4. Aplicacions i derivacions del condicionament operant.
- Tema 5. Com tractar casos d'enuresi infantil.
- Tema 6. Com tractar casos de tics simples i hàbits nerviosos.

Metodologia docent

Les classes en grup gran seran exposicions del professor sobre cada un dels trastorns que configuren el temari. El material de base ja estarà a disposició de l'alumnat a través de la plataforma de Campus Extens: normalment consistirà en un material escrit per cada tema del bloc teòric. L'alumnat ha de dur llegit i mínimament treballat aquest material perquè la classe se centrarà en desenvolupar els aspectes clau, més complexos o de major impacte, i naturalment es podrà afegir informació addicional a la proporcionada a Campus Extens.

En el cas del bloc de seminaris pràctics en funció del tema podrà haver-hi o no material previ a Campus Extens (p.e., si es un tema que també s'aborda al bloc de bases de la intervenció potser ja contindrà el material necessari, però si és un tema que no està inclòs en aquest bloc requerirà de material previ). En aquests seminaris s'explicaran els procediments, les tècniques o els instruments implicats en la intervenció dels trastorns tractats durant el curs. Dels 6 seminaris pràctics previstos, 4 estan directament vinculats als

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	21368 - Intervenció Psicològica en Trastorns Psicopatològics en la Infància
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

temes del bloc teòric (per tant, són visions aplicades d'aquests continguts) i només dos (els dedicats a enuresi i tics) seran propis i és on directament es revisaran programes d'intervenció.

Al llarg tant de les classes en grup gran com en grup mitjà el professor podrà fer preguntes avaluatives sobre aspectes del temari que es tracta i avaluarà les respostes orals que facin els estudiants. En cas de que es trobi una solució tecnològica acceptable aquestes preguntes avaluatives podrien fer-se online a través del sistema que es determinarà i s'explicarà a classe.

Finalment hi haurà també un treball que es podrà fer en dues modalitats: o bé un treball d'actualització o bé un treball de participació en un projecte de recerca.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Bases de la intervenció	Grup gran (G)	La finalitat és, en primer lloc, explicar les característiques fonamentals dels principals trastorns en psicopatologia infantil i, en segon lloc, explicar les bases dels principals procediments d'intervenció. La metodologia es basa en que l'alumne es prepara el material que hi haurà a Campus Extens i posteriorment a l'aula el professor en farà un resum, en destacarà els aspectes més rellevants i més complexos i afegirà el que sigui pertinent en cada cas. Es faran preguntes avaluatives durant les classes (o online si metodològicament és possible) per avaluar els coneixements i les competències de l'alumnat.	14
Seminaris i tallers	Seminaris pràctics	Grup mitjà (M)	La finalitat és explicar els procediments, les tècniques i els instruments implicats en els principals tractament de cada trastorn a través de definicions, exemples, casos i material divers. La metodologia serà el material disponible a Campus Extens i les classes en grup mitjà del professor. La idea és afavorir la participació, poder aclarir dubtes i poder fer algun exemple d'alguns dels procediments. Es faran preguntes avaluatives durant les classes (o online si metodològicament és possible) per avaluar els coneixements i les competències de l'alumnat.	14
Avaluació	Primer Parcial	Grup gran (G)	La finalitat és avaluar els coneixements i les competències de la primera part del curs (tant del bloc de bases d'intervenció com de seminaris pràctics). La metodologia serà a través d'una prova d'avaluació objectiva, de resposta múltiple i/o de respostes breus.	1
Avaluació	Segon parcial	Grup gran (G)	La finalitat és avaluar els coneixements i les competències de la segona part del curs (tant del bloc de bases d'intervenció com de seminaris pràctics). La metodologia serà a través d'una prova d'avaluació objectiva, de resposta múltiple i/o de respostes breus.	1

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	21368 - Intervenció Psicològica en Trastorns Psicopatològics en la Infància
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi dels continguts dels dos blocs.	La finalitat és que l'estudiant faci les tasques pròpies d'anàlisi, comprensió i assimilació dels continguts del curs per tal de poder realitzar convenientment tots els procediments d'avaluació de l'assignatura.	30
Estudi i treball autònom individual o en grup	Treball	La finalitat és que l'estudiant, de manera individual o en parella, desenvolupi alguna de les competències que pretén abordar l'assignatura a través de la realització d'un treball aplicat que pot tenir dues modalitats: (a) treball d'actuació sobre un trastorn o sobre un aspecte d'un trastorn infantojuvenil i (b) participació en un projecte de recerca. L'estudiant haurà de fer la seva proposta de treball en el termini de 15 dies des de l'inici del curs i l'haurà de lliurar una setmana abans de la data fixada per fer el segon parcial, en el període d'avaluació complementària. No es permet el lliurament més enllà d'aquesta data. En l'apartat d'Avaluació s'expliquen les característiques que han de tenir aquests treballs.	15

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

L'avaluació es basa en tres procediments, tots ells finalment avaluats en una escala de 0 a 10 però amb distint pes sobre la qualificació final.

El primer procediment són les preguntes avaluatives que es faran a les classes en grup gran i en grup mitjà (o, en tot cas, si tècnicament és possible es faran online) i també s'inclou la participació de l'alumnat a classe. En ambdós casos, és a dir, tant a les classes en grup gran com en grup mitjà, la nota valdrà un 2% de la qualificació final de l'assignatura (per tant, el total d'aquest procediment és un 4%).

El segon procediment són dues proves objectives o parcials i cada una valdrà un 45% de la qualificació final de l'assignatura, per tant en conjunt sumen un 90% de la qualificació final de l'assignatura. El primer parcial es farà durant el període de docència i el segon durant el període d'avaluació complementària de juny. Si se suspèn el primer es podrà recuperar durant la realització del segon en el període abans esmentat. En cas de que un o els dos no estiguin superats també es podran recuperar durant el període d'avaluació extraordinària del mes de setembre. És necessari que els dos parcials tinguin una nota com a mínim de 5 punts per poder superar l'assignatura. En cas de que com a mínim un dels dos parcials tinguin una nota per davall del 5 l'assignatura restarà no superada (amb independència de la qualificació en els altres procediments d'avaluació) i la qualificació final serà la que resulti de l'aplicació de la mitjana ponderada. Si finalment algun alumne té una mitjana ponderada igual o superior a 5 però té un (o els dos) parcials suspesos la seva qualificació final serà de 4,5 punts.

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	21368 - Intervenció Psicològica en Trastorns Psicopatològics en la Infància
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

El tercer procediment és un treball que valdrà un 6% de la qualificació final de l'assignatura i que pot fer-se en dues modalitats: (a) un treball d'actualització d'un trastorn o d'un tema relacionat amb el trastorn i (b) un treball de participació en un projecte de recerca.

El treball d'actualització consistirà en aquestes passes: (1) triar un trastorn (o un aspecte relacionat amb el trastorn), (2) triar un període de revisió (mínim 1 any màxim els darrers 5 anys), (3) fer la recerca dels articles científics publicats en una o més de les bases de dades a l'ús (WoK, Pubmed, Google Scholar, Scopus, etc.), (4) revisar els articles trobats i fer la selecció dels millors, amb un mínim de 3 i un màxim de 10, (5) fer una revisió crítica dels articles explicant perquè s'han considerat els millors, quines característiques presenten i quines aportacions fan i com es relacionen els seus resultats amb el contingut de l'assignatura. Abans de redactar el treball s'ha de fer una proposta al professor de l'assignatura on hi hagi un breu resum de les tres primeres passes esmentades, és a dir, on hi hagi el tema, el període de temps, i com a mínim el nombre d'articles trobats en les diferents bases de dades utilitzades.

Per altra banda, l'opció del treball de participació en un projecte de recerca consisteix en donar suport i participar en les tasques que facin falta en algun projecte de recerca on hi estigui implicat com a mínim un professor del Departament de Psicologia de la UIB. En aquest cas, si el professor no està lligat en aquesta assignatura, s'ha de fer la proposta de participació amb una breu memòria de les tasques a realitzar. En acabar s'ha de lliurar una memòria final amb el resum de l'activitat feta i les hores dedicades.

El treball només es pot lliurar una setmana abans de la data fixada per al segon parcial, en el període d'avaluació complementària del mes de juny.

Naturalment la participació en classe i el treball són dues modalitats que l'estudiant pot considerar opcionals perquè l'assignatura es pot superar exclusivament a través dels dos parcials. Ara bé, optar per intentar aprovar l'assignatura només a través dels dos parcials obliga a que la mitjana de les qualificacions als dos parcials sigui com a mínim del 5.5.

Bases de la intervenció

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	La finalitat és, en primer lloc, explicar les característiques fonamentals dels principals trastorns en psicopatologia infantil i, en segon lloc, explicar les bases dels principals procediments d'intervenció. La metodologia es basa en que l'alumne es prepara el material que hi haurà a Campus Extens i posteriorment a l'aula el professor en farà un resum, en destacarà els aspectes més rellevants i més complexos i afegirà el que sigui pertinent en cada cas. Es faran preguntes avaluatives durant les classes (o online si metodològicament és possible) per avaluar els coneixements i les competències de l'alumnat.
Criteris d'avaluació	Es valorarà de les respostes a les preguntes avaluatives el grau de correcció en relació a les lectures i material previ, el grau d'ús de coneixements d'altres matèries o assignatures aplicades a la resposta, la qualitat de l'exposició i el grau d'aprofundiment dels coneixements implicats en l'assignatura. La nota final serà en una escala de 0 a 10.

Percentatge de la qualificació final: 2%

Seminaris pràctics

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	La finalitat és explicar els procediments, les tècniques i els instruments implicats en els principals tractament de cada trastorn a través de definicions, exemples, casos i material divers. La metodologia serà el material disponible a Campus Extens i les classes en grup mitjà del professor. La idea és afavorir la participació, poder aclarir dubtes i poder fer algun exemple d'alguns dels procediments. Es faran preguntes

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	21368 - Intervenció Psicològica en Trastorns Psicopatològics en la Infància
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

	avaluatives durant les classes (o online si metodològicament és possible) per avaluar els coneixements i les competències de l'alumnat.
Criteris d'avaluació	Es valorarà de les respostes a les preguntes avaluatives el grau de correcció en relació a les lectures i material previ, el grau d'ús de coneixements d'altres matèries o assignatures aplicades a la resposta, la qualitat de l'exposició i el grau d'aprofundiment dels coneixements implicats en l'assignatura. La nota final serà en una escala de 0 a 10.
Percentatge de la qualificació final:	2%

Primer Parcial

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	La finalitat és avaluar els coneixements i les competències de la primera part del curs (tant del bloc de bases d'intervenció com de seminaris pràctics). La metodologia serà a través d'una prova d'avaluació objectiva, de resposta múltiple i/o de respostes breus.
Criteris d'avaluació	Es tracta d'una prova objectiva de respostes múltiples i/o respostes breus que tindrà una nota final en una escala de 0 a 10. S'avaluarà el grau de coneixement i domini dels continguts de la matèria. Es necessari una nota de 5 per considerar la prova superada i, per tant, perquè es pugui aplicar la mitjana ponderada que permeti superar l'assignatura.
Percentatge de la qualificació final:	45%

Segon parcial

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	La finalitat és avaluar els coneixements i les competències de la segona part del curs (tant del bloc de bases d'intervenció com de seminaris pràctics). La metodologia serà a través d'una prova d'avaluació objectiva, de resposta múltiple i/o de respostes breus.
Criteris d'avaluació	Es tracta d'una prova objectiva de respostes múltiples i/o respostes breus que tindrà una nota final en una escala de 0 a 10. S'avaluarà el grau de coneixement i domini dels continguts de la matèria. Es necessari una nota de 5 per considerar la prova superada i, per tant, perquè es pugui aplicar la mitjana ponderada que permeti superar l'assignatura.
Percentatge de la qualificació final:	45%

Treball

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	La finalitat és que l'estudiant, de manera individual o en parella, desenvolupi alguna de les competències que pretén abordar l'assignatura a través de la realització d'un treball aplicat que pot tenir dues modalitats: (a) treball d'actualització sobre un trastorn o sobre un aspecte d'un trastorn infantojuvenil i (b) participació en un projecte de recerca. L'estudiant haurà de fer la seva proposta de treball en el termini de 15 dies des de l'inici del curs i l'haurà de lliurar una setmana abans de la data fixada per fer el segon parcial, en el període d'avaluació complementària. No es permet el lliurament més enllà d'aquesta data. En l'apartat d'Avaluació s'expliquen les característiques que han de tenir aquests treballs.
Criteris d'avaluació	En el cas del treball "d'actualització" s'avaluarà l'originalitat i la capacitat per fer la tria del trastorn (o l'aspecte relacionat), la capacitat per acotar el temps de revisió en funció del material trobat, el nombre de bases de dades usades i la perícia en el seu ús, la justificació de la tria dels millors articles i la qualitat final del treball lliurat. En el cas del treball de participació en projecte de recerca s'avaluarà el compromís i la qualitat de la

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	21368 - Intervenció Psicològica en Trastorns Psicopatològics en la Infància
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

participació així com la capacitat per adquirir les habilitats requerides i el temps de dedicació. En ambdós casos la nota final serà en una escala de 0 a 10.

Percentatge de la qualificació final: 6%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

Manual de consulta:

- * Servera, M. (ed.) (2002). La intervención en los trastornos de comportamiento infantil: la perspectiva conductual de sistemas. Madrid: Pirámide.

Lectures bàsiques:

- * El material que es pujarà o s'enllaçarà a Campus Extens de cada un dels temes dels dos blocs.

Bibliografia complementària

Manuale complementaris:

- * Caballo, V.E. (2005). Manual para la evaluación clínica de los trastornos psicológicos: estrategias de evaluación, problemas infantiles y trastornos de ansiedad. Madrid: Pirámide.
- * Caballo, V.E. & Simón, M.A. (2001). Manual de psicología clínica infantil y del adolescente: trastornos generales. Madrid: Pirámide.
- * Caballo, V.E. & Simón, M.A. (2002). Manual de psicología clínica infantil y del adolescente: trastornos específicos. Madrid: Pirámide

Llibres sobre trastorns específics:

- * Bados, A. (1995). Los tics y sus trastornos. Madrid: Pirámide (ojos solares).
- * Bragado, C. (1999). Enuresis infantil: un problema con solución. Madrid: Pirámide.
- * Larroy, C. & Puente, M.L. (1995). El niño desobediente: Estrategias para su control. Madrid: Pirámide ("ojos solares").
- * Méndez, F. X. (1998). El niño que no sonríe: estrategias para superar la tristeza y depresión infantil. Madrid: Pirámide (ojos solares).
- * Méndez, F. X., Espada, J. P., Orgilés, M. (2008). Ansiedad por separación: psicopatología, evaluación y tratamiento. Madrid: Pirámide.
- * Moreno, I. (2008). Hiperactividad infantil: guía de actuación. Madrid: Pirámide.
- * Moreno, I. (2002). Terapia de conducta en la infancia: guía de intervención. Madrid: Pirámide.

Avaluació i formulació de casos:

- * Góngora, M. (2005). La entrevista de evaluación clínica con adultos. En V. E. Caballo (dtor). Manual para la evaluación clínica de los trastornos psicológicos: estrategias de evaluación, problemas infantiles y trastornos de ansiedad (pp. 43-62) Madrid: Pirámide.
- * Graña, J. L. (2005). Formulación de casos en psicología clínica. En V. E. Caballo (dtor). Manual para la evaluación clínica de los trastornos psicológicos: estrategias de evaluación, problemas infantiles y trastornos de ansiedad (pp. 99-122) Madrid: Pirámide.
- * Haynes, S. N. (2005). La formulación clínica conductual de caso: pasos para la elaboración del análisis funcional. En V. E. Caballo (dtor). Manual para la evaluación clínica de los trastornos psicológicos: estrategias de evaluación, problemas infantiles y trastornos de ansiedad (pp. 77-98) Madrid: Pirámide.
- * Reeves, C.B., & Gross, A. M. (2005). La entrevista conductual con niños. En V. E. Caballo (dtor). Manual para la evaluación clínica de los trastornos psicológicos: estrategias de evaluación, problemas infantiles y trastornos de ansiedad (pp. 63-76) Madrid: Pirámide.

Procediments i tècniques

- * Echeburúa, E. & de Corral, P. (1993). Técnicas de exposición en psicología clínica. En M. A. Vallejo & M. A. Ruiz (eds), Manual práctico de modificación de conducta (Vol. II pp. 673-746) . Madrid: Fundación Universidad-Empresa (UNED, col. Terapia de Conducta y Salud).

Any acadèmic	2014-15
Assignatura	21368 - Intervenció Psicològica en Trastorns Psicopatològics en la Infància
Grup	Grup 1, 2S
Guia docent	B
Idioma	Català

- * Gil, F. (1993). Entrenamiento en habilidades sociales. En M. A. Vallejo & M. A. Ruiz (eds), Manual práctico de modificación de conducta (Vol. I pp. 263-338) . Madrid: Fundación Universidad-Empresa (UNED, col. Terapia de Conducta y Salud).
- * Labrador, F. J., & Cruzado, J. A. (1993). Técnicas de control de contingencias. En M. A. Vallejo & M. A. Ruiz (eds), Manual práctico de modificación de conducta (Vol. I pp. 169-262) . Madrid: Fundación Universidad-Empresa (UNED, col. Terapia de Conducta y Salud).
- * Labrador, F. J., (1993). Técnicas de relajación y desensibilización sistemática. En M. A. Vallejo & M. A. Ruiz (eds), Manual práctico de modificación de conducta (Vol. II pp. 605-672) . Madrid: Fundación Universidad-Empresa (UNED, col. Terapia de Conducta y Salud).
- * Méndez, F. J., Orgilés, M., Espada, J. P. (2004). Escenificaciones emotivas para la fobia a la oscuridad: un ensayo controlado. *International Journal of Clinical and Health psychology*, 4 (3), 505-520.
- * Olivares, J. (coord) (2005). Programa IAFS: Protocolo para la intervencion en adolescentes con fobia social. Madrid: Pirámide.
- * Orgilés, M., Méndez, F. J., & Espada, J. P. (2005). Tratamiento de la fobia a la oscuridad mediante entrenamiento a padres. *Psicothema*, 17 (1), 9-14.
- * Ruiz, M. A. (1993). Técnicas cognitivas y terapias cognitivo-conductuales: autoinstrucciones (pp 432-442) y terapia cognitiva (pp 494-530). En M. A. Vallejo & M. A. Ruiz (eds), Manual práctico de modificación de conducta (Vol. II pp. citadas). Madrid: Fundación Universidad-Empresa (UNED, col. Terapia de Conducta y Salud).

Altres recursos

El blog de la Unitat d'Assessorament Psicològic Infantil (UAPI) actualitza continguts en el marc de les guies i protocols d'intervenció en trastorns de comportament infantil, articles destacats, recursos, links, etc.: <http://uapi07.wordpress.com>

